

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ФІЛОЛОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН ТА СОЦІАЛЬНИХ
КОМУНІКАЦІЙ

**БІБЛІОПСИХОЛОГІЯ, БІБЛІОПЕДАГОГІКА,
БІБЛІОГРАФІСТИКА, БІБЛІОТЕРАПІЯ
В ОСВІТІ:
теорія і практика**

Збірник тез доповідей II Всеукраїнської науково-практичної
інтернет-конференції

Мукачево
(14-15 квітня 2022 року)

УДК 159.9:028.02:37:02:929:37:021(043.2)

Б59

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет
Науково-технічною радою Мукачівського державного університету
(Протокол № 4 від 18.04.2022 р.)

Відповідальний за випуск – к. філол. н., доцент, завідувач кафедри філологічних дисциплін та соціальних комунікацій Прокопович Л.С.

Головний редактор:

Щербан Т. Д. – доктор психологічних наук, професор, ректор МДУ.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Моргун А. В. – декан гуманітарного факультету, кандидат філологічних наук, доцент
Прокопович Л. С. – кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри філологічних дисциплін та соціальних комунікацій

Мовчан К. М. – директор Наукової бібліотеки МДУ, старший викладач кафедри філологічних дисциплін та соціальних комунікацій

Веремчук О. В. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри філологічних дисциплін та соціальних комунікацій

Курило О. Й. – кандидат філологічних наук, доцент кафедри філологічних дисциплін та соціальних комунікацій

Попович Н.Ф. – кандидат філологічних наук, доцент кафедри філологічних дисциплін та соціальних комунікацій

Б59

Бібліопсихологія, бібліопедагогіка, бібліографістика, бібліотерапія в освіті: теорія і практика: збірник тез доповідей II Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції, 14-15 квітня 2022 р. Мукачево / ред. кол.: Т. Д. Щербан (гол. ред.) та ін. – Мукачево: МДУ, 2022. – 80 с.

©Мукачівський державний університет, 2022

СПЕЦИФІКА МОДЕЛЮВАННЯ ФОНДІВ БІБЛІОТЕК ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Бібліотека є важливим складником сучасного освітнього середовища. Діяльність бібліотеки, як педагогічної системи, спрямована на освіту та виховання користувачів.

Бібліотечна педагогіка реалізує важливі функції: освітню та виховну. Засоби інформації бібліотек закладів загальної середньої освіти (фонд книг, газет, журналів, довідкових видань, комп'ютерні програми, бази даних, відеоматеріали тощо) мають вагомий вплив на освіту та виховання учнів.

Вивченню різних питань діяльності бібліотек закладів освіти присвячено ряд досліджень [1; 2; 3].

Головна мета діяльності бібліотек закладів загальної середньої освіти – забезпечити якісне бібліотечно-інформаційне обслуговування всіх учасників освітнього процесу та надавати допомогу педагогам у всебічному розвитку учнів. Важливе значення для реалізації цієї мети має бібліотечний фонд.

Моделювання бібліотечного фонду – це процес проектування майбутнього фонду, результатом якого є моделі, що застосовують для цілеспрямованого добору документів відповідно до обраного профілю фонду.

Створенню моделі передують збирання та аналізування інформації про всі істотні характеристики, що визначають тенденції розвитку бібліотечного фонду, зокрема: місія бібліотеки, її довгострокова мета і стратегічні напрями розвитку; інформаційні потреби реальних і потенційних користувачів; стан інших фондів за суміжним профілем, з якими можуть бути координаційні зв'язки; обсяг матеріальних, кадрових ресурсів, залучених для формування фонду.

Модель бібліотечного фонду – це умовний образ бібліотечного фонду, який відображає його реальний або бажаний стан.

Виокремлюють моделі бібліотечного фонду двох видів – реальну та ідеальну. Перша модель відтворює параметри фонду, що існує реально, друга модель прогнозує майбутній стан фонду.

Моделі бібліотечного фонду різноманітні за формою. Найбільшого поширення в бібліотечній практиці набули чотири форми моделей: описова (вербальна), бібліографічна, математична та структурна. Моделі відображають фонд у вигляді словесного опису, схеми, списку, картотеки тощо. Кожна модель передбачає розв'язання своїх завдань.

В описовій моделі у словесній формі визначаються завдання бібліотеки, її місія, статус серед інших бібліотек, з якими можна координувати комплектування. Прикладом реальної описової моделі є Положення про бібліотечний фонд – документ, який розробляють у бібліотеці. У Положенні

про бібліотечний фонд регламентують структуру і систему формування та розміщення фонду бібліотеки, порядок діяльності посадових осіб з його формування, визначають їхні функції, обов'язки та відповідальність тощо. Ідеальна описова модель – це профіль фонду. Профілем фонду є довгостроковий регламентаційний документ, який відображає основні принципи, напрями, стратегію та особливості комплектування фонду, визначає джерела комплектування, тематику, види, екземплярність документів у фонді бібліотеки. Профіль комплектування може бути представлений у різних видах, наприклад, тематико-типологічним планом комплектування, тематичним планом комплектування, бібліографічним списком, картотекою. Профіль комплектування затверджує керівник закладу освіти.

Бібліографічна модель – це перелік конкретних книжок або документів інших видів, наявність яких обов'язкова у фонді бібліотеки. Жоден документ не може бути замінений іншим виданням, тому важливо з самого початку скласти ґрунтовно продуманий перелік необхідних видань, щоб згодом можна було керуватися ним під час комплектування фонду. Модель ядра фонду формують одразу після того, як визначено профіль бібліотечного фонду. Адже саме з ядра розпочинається формування фонду. На відміну від описової моделі, що вербально інформує про те, які види документів є у фонді, за якою тематикою та за який хронологічний період його комплектують, у бібліографічній моделі перелічують ці документи, зазначають авторів, назви, вихідні дані та інші бібліографічні відомості.

Математична модель подає кількісне уявлення про бібліотечний фонд і визначає його бажані або нормативні числові показники. Обсяг бібліотечного фонду розраховується з урахуванням нормативного показника книгозабезпеченості.

Структурна модель бібліотечного фонду описує його за допомогою переліку тематичних рубрик. Завданням структурної моделі є визначення семантичних меж профілю комплектування та уточнення його цільового та читацького призначення. На практиці структурну модель втілюють у тематико-типологічному плані комплектування бібліотеки.

Тематико-типологічний план комплектування – це документ, що регламентує створення й розвиток бібліотечного фонду в середній та подальшій перспективі. Пояснювальна записка плану містить паспорт фонду (відомості про бібліотеку, її завдання, контингент користувачів, структуру фонду). У документі відображаються важливі параметри фонду: тематичні рубрики, побудовані за Універсальною десятиковою класифікацією, види документів, екземплярність, мовний склад. Додатком до тематико-типологічного плану комплектування є перелік періодичних видань, передплачених на поточний рік. Тематико-типологічний план комплектування складають один раз на п'ять років і щорічно коригують.

Сукупність моделей різного виду та їх призначення формують системну модель бібліотечного фонду, яка передбачає типи й види видань, кількість користувачів, хронологічну глибину комплектування, мовний діапазон тощо.

Отже, під час моделювання фонду бібліотеки закладу загальної середньої освіти потрібно враховувати усі необхідні параметри для ефективного забезпечення інформаційних потреб учнів, педагогічних працівників, інших учасників освітнього процесу.

Список використаних джерел

1. Жигунова Л. І. Організація масової роботи шкільних бібліотек / Л. І. Жигунова // Шкільна бібліотека. – 2015. – № 8. – С. 26–29.
2. Кучерова О. М. Організаційно-функціональні трансформації шкільних бібліотек: історико-комунікаційний аспект / О. М. Кучерова // Вісник Харківської державної академії культури: зб. наук. пр. / ред. кол.: В. М. Шейко (відп. ред.) та ін.; за заг. ред. В. М. Шейка. – Харків, 2012. – Вип. 36. – С. 190–202.
3. Попович Н. Ф. Роль шкільних бібліотек у навчально-виховному процесі в початкових класах / Н. Ф. Попович // Бібліопсихологія, бібліопедагогіка, бібліографістика, бібліотерапія в освіті: теорія і практика: збірник тез доповідей Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф., Мукачєво, 27 серпня 2021 р. / ред. кол.: Т. Д. Щербан (гол. ред.) та ін. – Мукачєво: МДУ, 2021. – С. 35–37.

УДК 027.6:004.78(043.2)

ПОСТЕЛЬЖУК О. М.

Відокремлений структурний підрозділ ЗВО
«Відкритий міжнародний університет розвитку
людини «Україна» Дубенська філія

БІБЛІОТЕКА – ВІДКРИТИЙ ПРОСТІР ДЛЯ СОЦІАЛІЗАЦІЇ КОРИСТУВАЧІВ З ІНВАЛІДНІСТЮ

Люди з інвалідністю у сучасному українському суспільстві часто стикалися з фізичними та інформаційними бар'єрами, а саме не належним доступом до громадських місць, транспорту, і що не менш важливо, з доступом до освіти та інформації. Враховуючи реалії сьогодення, кількість людей з інвалідністю значно зросте. І для їх соціалізації до нового способу життя потрібно не лише фізична терапія, а й належні умови для належної адаптації, самовдосконалення, саморозвитку.

Погоджуємося з Н. Ашаренковою, яка зазначає: «Дефіцит інформації позначається на інтелектуальному рівні особи, ускладнює її комунікацію із суспільством. І як наслідок – може призвести до численних обмежень у життєдіяльності: фізичних (ізоляція людини), трудових (складність працевлаштування), матеріальних (малозабезпеченість), освітніх (погіршення навчальної діяльності, неспроможність отримати бажану освіту, професію), творчих (збідненість уяви, фантазії) та ін.» [1]. Таким чином підкреслюється роль книгозбірень як регіональних інформаційних та культурних центрів розвитку громад та, зокрема, людей з інвалідністю. Вважаємо, що головним завданням на наступні десятиліття для сучасних українських бібліотек всіх рівнів є сприяння усуненню цифрової нерівності, забезпечення рівного доступу до інформації всіх охочих осіб.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>